

Bruselj, 20. marec 2023
(OR. en)

7587/23

COSCE 5
COPS 148
CFSP/PESC 470
COEST 216

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	7256/23
Zadeva:	Prednostne naloge EU v OVSE – sklepi Sveta (20. marec 2023)

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o prednostnih nalogah EU v okviru OVSE, ki jih je Svet odobril na 3941. seji 20. marca 2023.

Sklepi Sveta o prednostnih nalogah EU v OVSE

Izzivi, ki vplivajo na evropsko varnost

1. Rusija je s tem, ko je začela neizzvano, neupravičeno in nezakonito vojno agresijo v Ukrajini, ki še vedno traja in pri kateri sodeluje Belorusija, prekršila temeljne norme, načela in zaveze, na katerih temelji evropska varnost. Ta načela so zapisana v Ustanovni listini ZN in ustanovnih dokumentih Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), vključno s Helsinško sklepno listino in Pariško listino. Čeprav jih Rusija že več let poskuša spodkopati, tudi v Gruziji leta 2008 in Ukrajini leta 2014, se o teh načelih ni mogoče pogajati niti jih ni mogoče revidirati ali drugače razlagati. Varnost Ukrajine je varnost Evrope. Dokler bo to potrebno, bo Evropska unija Ukrajini in njenemu prebivalstvu odločno stala ob strani.

Vloga OVSE na področju varnosti na območju OVSE

2. Na seji ministrskega sveta OVSE decembra 2022 so sodelujoče države potrdile, da je OVSE še vedno eden od varuhov temeljnih aktov in vrednot na področju varnosti v Evropi, da še naprej zagotavlja edinstveno platformo za celovite razprave o varnosti v vseh treh dimenzijah ter da ohranja obsežen in edinstven nabor orodij za preprečevanje in reševanje konfliktov. Da bi lahko ustrezno zaščitili temeljna načela in zaveze Helsinške sklepne listine in Pariške listine, je treba najprej končati vojno agresijo Rusije in ponovno vzpostaviti suverenost in ozemeljsko celovitost Ukrajine znotraj njenih mednarodno priznanih meja.

3. EU in njene države članice, ki predstavljajo skoraj polovico sodelujočih držav in prispevajo približno 60 % njenih finančnih in človeških virov, odločno podpirajo OVSE. V globalni strategiji EU za zunanjo in varnostno politiko¹, Skupnem sporočilu o krepitvi prispevka EU k multilateralizmu, ki temelji na pravilih,² in strateškemu kompasu³ se priporoča okrepitev sodelovanja med EU in OVSE. Podpora EU OVSE temelji na močni zavezanosti EU učinkovitemu multilateralizmu, ki je trdno zakoreninjen v spoštovanju pravne države in mednarodnega prava, vključno s človekovimi pravicami in mednarodnim humanitarnim pravom. Učinkovit multilateralizem, ki temelji na skupnih pravilih, ter varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije in pravne države sta še vedno najboljša načina za ohranjanje svetovnega miru in varnosti.
4. Svet izreka priznanje sedanjemu in prejšnjemu predsedstvu OVSE za njuna prizadevanja za vodenje organizacije v težkih časih, ki jih je zaznamovala vojna agresija Rusije v Ukrajini, s katero so bila prekršena ustanovna načela OVSE in ki ovira delovanje te organizacije. Kljub tem razmeram je OVSE ostala zavezana svojim vrednotam in je še vedno dosegala pomembne rezultate, kot so aktivacija moskovskega mehanizma, konferenca o človekovi dimenziji v Varšavi 2022, začetek izvajanja programa za podporo Ukrajini in številni drugi projekti. Svet poleg tega priznava in podpira prizadevanja OVSE, njenega sekretariata in generalne sekretarke, misij na terenu in neodvisnih institucij – Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR), Visokega komisarja za narodnostne manjšine (HCNM) in predstavnika za svobodo medijev (RFoM) – in parlamentarne skupščine OVSE ter pozdravlja delo šole OVSE za upravljanje meja v Dušanbeju in akademije OVSE v Biškeku.

¹https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

²https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf

³<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/en/pdf>

5. Svet obžaluje, da je bilo treba zaključiti posebno opazovalno misijo OVSE v Ukrajini, mandat projektnega kordinatorja v Ukrajini in opazovalno misijo OVSE na ruskih kontrolnih točkah Gukovo in Doneck, ker se Rusija ni strinjala s podaljšanjem njihovih mandatov. Svet ponovno izpostavlja odločen poziv EU Rusiji, naj nemudoma in brezpogojno izpusti tri nezakonito pridržane člane osebja posebne opazovalne misije OVSE in oklepna vozila posebne opazovalne misije OVSE vrne zakonitim lastnikom.
6. Svet globoko obžaluje, da je bilo zaradi ruskega oviranja mandat misije OVSE v Moldaviji mogoče podaljšati le za šest mesecev namesto običajnega enoletnega obdobja, o katerem so se države, ki sodelujejo v OVSE, dogovorile na seji ministrskega sveta v Bruslju leta 2006. Svet poziva k podaljšanju mandata misije za običajno obdobje.
7. Vse države, ki sodelujejo v OVSE, poziva, naj z ustreznimi sredstvi zagotovijo pravočasno sprejetje proračuna OVSE, pri čemer naj upoštevajo naraščajoče stroške organizacije, zlasti glede na visoko inflacijo, da se omogoči učinkovito delovanje OVSE v vseh treh dimenzijah. Ključnega pomena je, da se neodvisne institucije, sekretariat in misije na terenu ustrezno financirajo, da bodo lahko izpolnjevale svoje naloge. Ker ni bila sprejeta ustrezna odločitev, Svet izreka pohvalo tistim državam, ki prispevajo izvenproračunska sredstva za to, da je OVSE še vedno zmožna delovati. Blokiranje postopka odobritve proračuna OVSE, ki traja že več kot eno leto, resno ovira operativno zmogljivost OVSE in njenih institucij.
8. Svet globoko obžaluje, da ministrski svet OVSE zaradi dosedanjega obstruktivnega odnosa Rusije ni uspel doseči soglasja o predsedovanju za leto 2024.

9. Svet pozdravlja stalno podporo OVSE Ukrajini in vzpostavitev programa OVSE za podporo Ukrajini, da bi okrepili odpornost ukrajinskih institucij in organizacij civilne družbe. EU in njene države članice pomembno prispevajo k tej izvenproračunski pobudi. Svet je zadovoljen, da je bil v letu 2022 zaradi kršitev mednarodnega humanitarnega prava in prava o človekovih pravicah, vojnih zločinov in zločinov proti človeštvu, storjenih v okviru vojne agresije Rusije v Ukrajini, dvakrat aktiviran moskovski mehanizem. Ugotovitve obeh poročil misij v okviru moskovskega mehanizma in poročil Urada za demokratične institucije in človekove pravice so bistvene za zbiranje in analizo dejstev, da bi jih predstavili mehanizmom odgovornosti, ki imajo pristojnost ali bi jo lahko imeli v prihodnosti.

Prednostne naloge EU v OVSE

10. Svet je zavezan, da bo OVSE varoval kot enega od stebrov evropske varnostne ureditve in zagotavljal skladnost s Helsinško sklepno listino, Pariško listino ter drugimi temeljnimi načeli in zavezami OVSE. EU bo še naprej podpirala dejavnosti sekretariata OVSE, institucije in operacije na terenu na celotnem območju OVSE. Hkrati bo EU aktivno prispevala k izvajanju načel in zavez OVSE v vseh treh dimenzijah, vključno z vlogo OVSE pri zgozdnjem opozarjanju, preprečevanju in reševanju konfliktov, ponovni vzpostavitvi miru in varnosti, stabilizaciji razmer po konfliktu in spodbujanju sodelovanja ter agende o ženskah, miru in varnosti. V ta namen bo EU:
11. *nadaljevala prizadevanja za ponovno uveljavitev vloge OVSE na področju varnosti:*
- glede na to, da Ruska federacija nenehno krši mednarodno pravo ter načela in zaveze OVSE, se bo še naprej zavzemala za podporo na pravilih temelječemu mednarodnemu redu na podlagi Ustanovne listine ZN in helsinškega dekaloga. Obžalujemo dejstvo, da Ruska federacija nenehno krši zaveze in pravila OVSE, saj to otežuje redno delo te organizacije;

- zagotavljala, da se bo OVSE še naprej prednostno ukvarjala z rusko vojno proti Ukrajini, vse dokler bo Rusija nadaljevala svojo agresijo, ki je neposreden napad na evropsko varnostno ureditev ter spodbija evropsko in svetovno varnost in stabilnost;

12. ***podpirala in krepila zmogljivosti OVSE ter dejavnosti na terenu na celotnem območju OVSE:***

- še naprej uporabljala vsa orodja OVSE v odziv na rusko agresijo proti drugim državam, ki sodelujejo v OVSE;
- glede na stopnjevanje vojne agresije Rusije v Ukrajini podpirala OVSE pri prizadevanjih za zagotovitev polne odgovornosti za hude kršitve mednarodnega prava, vojne zločine in grozodejstva ter kršitve človekovih pravic;
- zagotavljala podporo Ukrajini prek sekretariata OVSE, med drugim v okviru programa za podporo Ukrajini, in prek neodvisnih institucij;
- še naprej podpirala vlogo OVSE pri reševanju dolgotrajnih konfliktov na južnem Kavkazu in v republiki Moldaviji, da bi našli trajne politične rešitve, v skladu z mednarodnim pravom ter načeli in zavezami OVSE. OVSE mora biti tudi v prihodnje sposobna vsem sodelujočim državam nuditi podporo, ki jo potrebujejo;
- osredotočala svoja prizadevanja na zagotavljanje kontinuitete misij OVSE in njihovih mandatov, vključno s podaljšanjem misije OVSE v republiki Moldaviji po juniju 2023, saj imajo te misije ključno vlogo pri umirjanju konfliktov, ukrepih za krepitev zmogljivosti in usposabljanju človeških virov;
- prizadevala si bo za ohranjanje vloge OVSE kot platforme za dialog o miru in varnosti na podlagi načel in zavez OVSE ter sodelovala z državami v celotni regiji glede prihodnjih prispevkov OVSE k regionalni varnosti;

- še naprej spodbujala dejavnosti OVSE na Zahodnem Balkanu in v vzhodnem sosedstvu v skladu z zadevnimi širitvenimi prioritetami, kadar je to ustrezno, in sicer prek misij OVSE na terenu v regiji ter v okviru dejavnosti sekretariata in institucij OVSE, tudi kar zadeva pravno državo, nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil urada ODIHR za opazovanje volitev, svobodo izražanja, svobodo medijev, svobodo veroizpovedi in prepričanja ter boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu;
- spodbujala sinergije z delovanjem OVSE v Srednji Aziji ter se zavzemala za tovrstno delovanje, pri čemer naj bi bil poudarek na regionalni varnosti in odpornosti, preprečevanju nadnacionalnih groženj in spopadanju z njimi, opolnomočenju žensk in deklet, odzivanju na podnebne spremembe, kibernetiki varnosti in različnih sektorjih trajnostne povezljivosti, opredeljenih v strategiji Global Gateway;
- še naprej bo povezana s sredozemskimi in azijskimi partnericami OVSE za sodelovanje, saj je varnost v regiji OVSE neločljivo povezana z varnostjo v njeni soseščini ter jo je mogoče okrepiti z dialogom in sodelovanjem, kar zadeva politično-vojaško, ekonomsko-okoljski in človekovo dimenzijo, ter s skupnim reševanjem varnostnih izzivov;

13. zagotavljala izvajanje vseh načel in zavez OVSE v vseh treh dimenzijah:

- spodbujala politično voljo in dobro vero pri izvajanju celovitega nabora orodij OVSE v celotnem ciklu konfliktov in v vseh treh dimenzijah. Posebna pozornost bo namenjena izvajanju agende o ženskah, miru in varnosti ter boju proti trgovini z ljudmi;
- spodbujala dosledno izvajanje zavez in obveznosti na politično-vojaškem področju. Z OVSE bo tudi tesno sodelovala pri obravnavanju nadnacionalnih groženj in izzivov;

- v celoti izkoristila ekonomsko-okoljsko dimenzijo kot sredstvo za krepitev zaupanja in pomemben instrument za krepitev dobrega upravljanja in blaginje prebivalstva;
- še naprej podpirala ključna prizadevanja OVSE za obravnavanje vzročne povezanosti med degradacijo okolja, podnebnimi spremembami in izgubo biotske raznovrstnosti ter – ker multiplicira grožnje – njenega vpliva na varnost, vključno z zagotavljanjem podpore sodelujočim državam pri izvajanju ustreznih sklepov Ministrskega sveta, zlasti prelomnega stockholmskega sklepa št. 3/21 iz leta 2021 o krepitvi sodelovanja pri obravnavanju izzivov, ki jih povzročajo podnebne spremembe;
- opozarjala na ključni pomen človekove dimenzije pri operacionalizaciji celovitega koncepta varnosti OVSE, s pozivom vsem sodelujočim državam, naj ob polnem spoštovanju prava o človekovih pravicah dosledno izvajajo vse zaveze v zvezi s človekovo dimenzijo, okrepijo demokratične institucije, pravno državo, enakost spolov, vlogo žensk in deklet ter spoštovanje, varstvo in uveljavljanje vseh človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov narodnih manjšin;
- še naprej pozivala k večdimenzionalnemu sodelovanju na teh področjih. Posebna pozornost bo namenjena izvajanju agende o ženskah, miru in varnosti, sodelovanju s civilno družbo, zavzemanju za svobodo izražanja, tako na spletu kot drugje, svobodo medijev in varnost novinarjev, boju proti trgovini z ljudmi ter preprečevanju in obravnavanju spolnega nasilja, povezanega s konflikti. EU bo spodbujala sodelovanje mladih v dejavnostih in procesih OVSE;
- poglobljala sodelovanje na področju kibernetске varnosti/varnosti IKT v okviru neformalne delovne skupine, ustanovljene s Sklepom Stalnega sveta št. 1309, pri čemer bo predvsem bolj dejavna pri ukrepih za krepitev zaupanja;

- še naprej podpirala redne dogodke v zvezi s človekovo dimenzijo, med drugim implementacijske sestanke človekove dimenzije (HDIM), ki naj bi bili glavna platforma za razpravo o stanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin na območju OVSE, ter skupaj s predstavniki civilne družbe ocenjevala uresničevanje zavez na področju navedene dimenzije;

14. ***krepiła učinkovitost OVSE:***

- podpirala ustrezno delovanje te organizacije in preučila načine za premagovanje ovir in preprečevanje zlorabe pravila soglasja;
- še naprej uporabljala oblike, kot so dialog na visoki ravni med EU in OVSE ter sestanki na delovni ravni, da bi poenostavili sodelovanje in ustvarili dodatne sinergije, zlasti na terenu;
- še naprej podpirala mandate in delo sekretariata ter misij na terenu v okviru ekonomsko-okoljske dimenzije;
- še naprej podpirala mandate in delo neodvisnih institucij (ODIHR, HCNM, RFoM) in misij na terenu, ki z izmenjavo dobrih praks podpirajo sodelujoče države pri izvajanju zavez OVSE, na primer obsežnih dejavnosti OVSE/ODIHR, povezanih z volitvami. Da bi prispevala k zgodnjemu opozarjanju ter zagotovila učinkovito preprečevanje in trajnostne rešitve konfliktov, bo EU še naprej podpirala tudi mandat OVSE/ODIHR za pomoč sodelujočim državam pri izpolnjevanju njihovih obveznosti na področju človekovih pravic, zavez glede enakosti spolov ter spodbujanja strpnosti in nediskriminacije;
- še naprej pripisovala velik pomen mandatu HCNM, zlasti zagotavljanju zgodnjega opozarjanja in prizadevanju za zgodnje ukrepanje ob napetostih, povezanih s pripadniki narodnih manjšin;

- še naprej podpirala mandat RFoM pri opazovanju razvoja medijev v okviru funkcije zgodnjega opozarjanja in pomagala sodelujočim državam pri izpolnjevanju njihovih zavez glede svobode izražanja in svobode medijev, tako na spletu kot drugje. To vključuje prizadevanja za zagotovitev varnosti novinarjev.
15. Svet ponovno poudarja, da je EU zavezana sodelovanju z OVSE kot celoviti in vključujoči platformi za politični dialog in dialog o politikah o evropski, evroatlantski in evrazijski varnosti ter za krepitev zaupanja s ponovno vzpostavitvijo varnosti in spoštovanja skupnih načel in zavez OVSE. Hkrati ponovno potrjuje zavezo EU, da bo še naprej politično in finančno podpirala OVSE. Sodelovanje in dialog med EU in OVSE se bosta nadaljevala na vseh možnih področjih in ravneh.
-